

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 741/2017-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Eiffage Construction Slovenská republika, s. r. o., Hraničná 12, Bratislava, zastúpenej spoločnosťou Allen & Overy Bratislava, s. r. o., Eurovea Central 1, Pribinova 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Cob 36/2017 z 3. apríla 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Eiffage Construction Slovenská republika, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. mája 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Eiffage Construction Slovenská republika, s. r. o.,

Hraničná 12, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách len „sťažovateľ“), zastúpenej spoločnosťou Allen & Overy Bratislava, s. r. o., Eurovea Central 1, Pribinova 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Cb 36/2017 z 3. apríla 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom Okresným súdom Pezinok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 34 Cb 23/2015 návrhom zo 7. decembra 2016 domáhala nariadenia zabezpečovacieho opatrenia formou zriadenia záložného práva k tam špecifikovaným nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalovaného na účel zabezpečenia finančnej pohľadávky sťažovateľky uplatnenej v konaní vo veci samej v sume 632 761,21 € s príslušenstvom z dôvodu nezaplatenia ceny diela sťažovateľke ako zhotoviteľke diela podľa zmluvy o dielo (výstavba polyfunkčného objektu Panoráma centrum Pezinok, pozn.).

Okresný súd uznesením sp. zn. 34 Cb 23/2015 zo 4. januára 2017 návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia sťažovateľky vyhovel a zriadil záložné právo k nehnuteľnostiam v jej prospech ako záložnej veriteľky. Proti označenému uzneseniu súdu prvého stupňa podal žalovaný odvolanie argumentujúc, že podľa jeho názoru neboli splnené procesné podmienky pre vydanie takéhoto zabezpečovacieho opatrenia. O odvolaní žalovaného krajský súd rozhodol napadnutým uznesením, ktorým odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh sťažovateľky na vydanie zabezpečovacieho opatrenia zamietol.

Sťažovateľka v sťažnosti s poukazom na rozhodovaciu prax všeobecných súdov namieta, že krajský súd zužujúcim výkladom podmienok pre vydanie zabezpečovacieho

opatrenia vytvoril neprimerané bariéry v prístupe k tomuto inštitútu, čím porušil jej právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Uvádza:

«Podľa CSP na to, aby súd na návrh účastníka konania mohol nariadiť zabezpečovacie opatrenie, musí byť (i) hodnoverne osvedčená existencia peňažnej pohľadávky žalobcu proti žalovanému a (ii) musí byť preukázaná dôvodná obava, že exekúcia tejto peňažnej pohľadávky bude ohrozená. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry k predbežným opatreniam podľa predchádzajúcej právnej úpravy v OSP je tiež možné uvažovať o tretej (nepísanej) podmienke spočívajúcej v primeranosti zásahu do práv žalovaného vo väzbe na nárok žalobcu, ktorému sa opatrením poskytuje ochrana.

Uvedené tri podmienky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia celkom správne uviedol aj odvolací súd vo všeobecno-právnej opisnej časti napadnutého uznesenia v bodoch 45 až 49. Z obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že odvolací súd dospel k záveru o nesplnení iba jednej z uvedených troch podmienok, konkrétne podľa odvolacieho súdu nebolo osvedčené, že exekúcia sťažovateľovej pohľadávky bude ohrozená. Na tom podklade odvolací súd zrušil a zmenil prvostupňové rozhodnutie.

Napriek tomu, že ide o záver rozhodujúceho významu, v odôvodnení napadnutého uznesenia sa odvolací súd vôbec nezaoberal otázkou, či sťažovateľ osvedčil ohrozenie exekúcie, ale skúmal iba, či došlo k úmyselnému zbavovaniu sa majetku na strane žalovaného na úkor sťažovateľa. Táto otázka je však diametrálne odlišná od otázky pôvodne položenej, t.j. či došlo k ohrozeniu exekúcie.

Otázka ohrozenia exekúcie je otázkou objektívnou. Zjednodušené povedané, ak vzhľadom na objektívne skutočnosti hrozí, že vo fáze núteného výkonu rozhodnutia nebude mať povinný relevantné aktíva, voči ktorým sa oprávnený bude môcť uspokojiť, je tento test zjavne naplnený. Naopak, otázka úmyselného zbavovania sa majetku na úkor veriteľa je otázkou subjektívnou. Na naplnenie tohto testu je potrebné preukázať úmysel ako psychologickú kategóriu konajúceho. Úmysel sa typicky skúma pri trestnoprávnom skúmaní viny páchatel'a (a úmyselné zbavovanie sa majetku na úkor veriteľa by skutočne mohlo naplniť aj skutkovú podstatu trestného činu poškodzovania veriteľa). Ide teda o dve odlišné otázky a dva odlišné testy.

Z pohľadu jazykového výkladu „obavu z ohrozenia exekúcie“ môže vyvolať akákoľvek skutočnosť svedčiaca o tom, že žalobca nebude v budúcnosti schopný účinne

vymôcť svoj súdom priznaný nárok voči konkrétnemu žalovanému. Ustanovenie § 343 CSP ani nijaký iný právny predpis nenasvedčuje tomu, že by táto „obava“ musela spočívať výhradne v úmysle žalovaného zbavovať sa svojho majetku na úkor sťažovateľa. Inak povedané, je síce pravdou, že preukázanie úmyselného zbavovania sa majetku bez akýchkoľvek pochybností zakladá dôvodnú obavu, že exekúcia peňažnej pohľadávky bude ohrozená, exekúcia však bezpochyby môže byť ohrozená aj z iných dôvodov, ktorými sa odvolací súd mal takisto zaoberať (čo sa však nestalo).

CSP v žiadnom ustanovení nevyžaduje preukázanie úmyslu zbavovať sa majetku ako podmienku na vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Ak teda odvolací súd na vydanie zabezpečovacieho opatrenia preukázanie úmyslu na strane žalovaného vyžadoval, konal bez opory v právnej úprave (arbitrárne).

... Komentár k CSP v časti o ohrození exekúcie zbavovanie sa majetku dokonca vôbec nespomína (ani ako príklad). Naopak výslovne uvádza, že „ohrozenie exekúcie môže spočívať nielen v hrozbe alebo realizácii úkonov s kvantitatívnym dopadom na exekvovateľný majetok dlžníka (zmenšenie majetku), ale podľa okolností prípadu aj s kvalitatívnym dopadom na takýto majetok (zmena zloženia, štruktúry, likvidity a pod.)“. komentára teda k ohrozeniu exekúcie môže dôjsť aj iným spôsobom ako znížením hodnoty majetku...»

Sťažovateľka tiež namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktoré tvorí integrálnu súčasť práva na súdnu ochranu a v tejto súvislosti uvádza:

«Z vyššie uvedeného vyplýva, že názor odvolacieho súdu, podľa ktorého k ohrozeniu exekúcie môže dôjsť len vtedy, keď sa žalovaný úmyselne zbavuje svojho majetku na úkor žalobcu (sťažovateľa), sa významným spôsobom odkláňa od zákonného textu, existujúcej judikatúry ako aj názorov právnej vedy. Odvolací súd však v odôvodnení napadnutého uznesenia tento svoj odklon nijakým relevantným spôsobom nezdôvodnil, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie nepreskúmateľné a arbitrárne. Odvolací súd tak porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru...

Odvolacím súdom prezentovaný výklad „ohrozenia exekúcie rozhodnutia“ však prekračuje hranice ústavnosti pretože vytvára pre účastníkov civilného procesu také bariéry

v prístupe k inštitútu zabezpečovacieho opatrenia (najmä nutnosť preukazovať úmysel na strane žalovaného), ktoré znemožňujú k nemu prístup, a tým významným spôsobom bráni vymožitelnosti práva a materiálnemu výkonu spravodlivosti. Aj z tohto dôvodu máme za to, že odvolací súd porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces a napadnuté uznesenie je ústavne neudržateľné.»

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok a v tejto súvislosti uvádza:

«Sťažovateľ má voči žalovanému pohľadávky z nezaplatených faktúr za stavebné práce na developerskom projekte v celkovej výške 632.761,21 eur s príslušenstvom. Sťažovateľ si tieto pohľadávky riadne uplatnil v súdnom konaní pred prvostupňovým súdom.

Ako sťažovateľ preukázal v pôvodnom návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia, žalovaný je spoločnosťou s ručením obmedzeným dočasne vytvorenou pre účely jedného developerského projektu. Po rozpredaní bytov a nebytových priestorov v spoločnostiach tohto typu spravidla nezostávajú žiadne (alebo len zanedbateľné) finančné prostriedky. Podľa účtovných závierok sa odporca nachádza vo finančne nepriaznivej situácii a netvorí nijaké dlhodobé ani krátkodobé finančné rezervy, a to napriek tomu, že si je vedomý sťažovateľovej pohľadávky v značnej výške (632.761,21 eur s príslušenstvom). Z údajov katastra nehnuteľností a údajov Notárskeho centrálného registra záložných práv vyplýva, že majetok žalovaného je založený v prospech financujúcej banky - [REDACTED]

[REDACTED] Napriek tomu odporca svoj nehnuteľný majetok rýchlo predáva, a to dokonca s výraznými zľavami. ... existuje dôvodná obava, že v čase vydania meritórneho rozhodnutia žalovaný bude „prázdnu“ spoločnosťou bez dostatočného majetku a prípadná exekúcia súdneho rozhodnutia nebude možná.

V dôsledku napadnutého uznesenia dôjde k výmazu sudcovských záložných práv zriadených zabezpečovacím opatrením z katastra nehnuteľností v dôsledku čoho hrozí, že sťažovateľova pohľadávka nebude po právoplatnosti meritórneho rozhodnutia voči žalovanému vynútiteľná (exekvateľná). Odvolací súd preto napadnutým uznesením zasiahol do práva sťažovateľa na ochranu vlastníctva a pokojné užívanie majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.»

Na základe popísanej sťažnostnej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa článku 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, tento zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej úhradu trov konania pred ústavným súdom. Sťažovateľka navrhuje aj vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu s odôvodnením, že:

„Existuje reálna hrozba, že po výmaze záložných práv zriadených zabezpečovacím opatrením na nehnuteľnostiach žalovaného dôjde k ich predaju a k takému použitiu výťažku z tohto predaja, ktorý znemožní exekúciu sťažovateľovej pohľadávky v budúcnosti.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať aj na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať

zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu sťažnosti, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením alebo zabezpečovacím opatrením veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú neodkladné alebo zabezpečovacie opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (m. m. IV. ÚS 82/09). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné a zabezpečovacie opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (m. m. IV. ÚS 136/2014).

Ústavný súd poukazuje tiež na to, že účelom zabezpečovacieho opatrenia je dočasná úprava práv a povinností strán sporu, ktorá neprejudikuje rozhodnutie vo veci samej.

Všeobecný súd zabezpečovacím opatrením dočasne a predbežne upravuje pomery strán sporu, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (m. m. IV. ÚS 257/2010).

Vychádzajúc zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľky ústavný súd považuje za potrebné poukázať na relevantné časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorých sa uvádza:

„45. Zabezpečovacie opatrenie je novým inštitútom civilného sporového procesu, ktorý má posilniť istotu veriteľa, že v prípade úspechu v konaní si bude môcť svoju judikovanú pohľadávku voči dlžníkovi uspokojiť výkonom tohto záložného práva, teda až po tom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 344 zakotvuje, že ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie, teda navrhovateľ zabezpečovacieho opatrenia musí v návrhu na jeho zriadenie hodnoverne preukázať dôvodnosť a existenciu svojho nároku voči žalovanému a taktiež existenciu predpokladu, že budúca exekúcia bude zmarená.

46. Cieľom zabezpečovacieho opatrenia je posilnenie postavenia veriteľa, a to zriadením záložného práva na špecifikovaný majetok dlžníka na zabezpečenie jeho pohľadávky, ktorá by mohla byť neskôr judikovaná, alebo už bola judikovaná, s cieľom, aby sa zamedzilo alebo zredukovalo možné nebezpečenstvo uspokojenia pohľadávky veriteľa. Súd môže teda na návrh zriadiť záložné právo, ktoré má povahu riadneho záložného práva. V prípade plurality záložných práv na predmete záložného práva garantuje záložnému veriteľovi relevantné poradie podľa dňa jeho vzniku. Prostredníctvom nariadenia zabezpečovacieho opatrenia získa veriteľ postavenie záložného veriteľa a bude môcť pristúpiť k výkonu záložného práva na uspokojenie judikovanej pohľadávky v exekučnom konaní v súlade s § 343 ods. 3 CSP aj napriek existencii skoršieho záložného práva.

47. Z charakteru zabezpečovacieho opatrenia zároveň vyplýva, že pred jeho nariadením nemusí súd zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia a pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Je však nutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti

potrebné pre záver o potrebe jeho nariadenia. Žalobcom navrhované zabezpečovacie opatrenie sleduje zaistenie budúcej exekúcie voči žalovanému. Okrem existencie nároku musí však žalobca osvedčiť i to, že bez nariadenia zabezpečovacieho opatrenia by bola prípadná budúca exekúcia voči žalovanému ohrozená, pričom obava, že exekúcia bude ohrozená, musí byť reálna a musí hroziť bezprostredne. Dôvodom pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia môžu byť len skutočnosti, ktoré opodstatňujú obavu, že by prípadný výkon rozhodnutia mohol byť ohrozený. Ani existencia dlhu ešte sama osebe nemôže byť dôvodom pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Medzi skutočnosti, ktoré osvedčujú, že výkon rozhodnutia by bol ohrozený je predovšetkým také konanie žalovaného, ktorého dôsledkom je znižovanie hodnoty jeho majetku, ktorý možno výkonom exekúcie postihnúť alebo iné konanie, ktoré podstatnou mierou nepriaznivo ovplyvňuje jeho majetkové pomery (z rozhodnutia NS SR sp. zn. 5 Obo 144/97; zverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 20/1998).

48. Zjavne nedôvodnému alebo neexistujúcemu nároku nie je možné poskytnúť ochranu prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia. Nebude možné zasiahnuť do majetkových práv subjektu, hoci len zriadením záložného práva v prípade, ak základ nároku nie je minimálne osvedčený. Zabezpečovacie opatrenie môže slúžiť len na zabezpečenie peňažnej pohľadávky, ktorá môže vzniknúť na základe rôznych právnych titulov. V návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia by mala byť konkrétne peňažná pohľadávka špecifikovaná tak, aby bolo možné identifikovať, že tento peňažný nárok trvá a je dôvodný. Bez osvedčenia dôvodnosti a trvania peňažného nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a vo vzťahu ku ktorému môže byť ohrozená exekúcia, nemôžu byť splnené podmienky pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

49. Pred nariadením zabezpečovacieho opatrenia súd musí vždy zvážiť, či zásah do práv dotknutej strany je primeraný žalobcom osvedčenému porušeniu jeho práv a právom chránených záujmov (zásada tzv. primeranosti zásahu). Pokiaľ ide o majetok, na ktorý sa má vzťahovať zabezpečovacie opatrenie, musí súd zohľadniť uvedenú zásadu primeranosti zásahov do majetkových pomerov dlžníka, a to aj vo vzťahu k pohľadávke, na zabezpečenie ktorej súd zriaďuje zabezpečovacie opatrenie. Z hľadiska rozsahu zabezpečenia tak nesmie vzniknúť zjavný nepomer. Súd by mal aj v tomto prípade rešpektovať zásadu a požiadavku proporcionality.

50. Žalobca vidí ohrozenie exekúcie tým, že žalovaný je čistou projekčnou spoločnosťou, ktorá nevlastní žiadne aktíva s výnimkou aktív súvisiacich s výstavbou polyfunkčného objektu Panorama Centrum Pezinok a zo zverejnených účtovných dokumentov vyplýva, že žalovaný nie je v dobrej finančnej situácii, keďže za štyri roky kontinuálne generoval stratu a vlastné imanie žalovaného bolo do minulého roka záporné. V ostatnom roku, podľa žalobcu, žalovaný prvýkrát generoval relatívne nízky zisk, ktorý však ani zďaleka nepostačuje na úhradu jeho záväzkov. Vlastné imanie žalovaného vyvoláva dôvodnú obavu, že na žalovaného bude v budúcnosti vyhlásený konkurz. Ak sa tak stane, exekučné konanie na vymozenie pohľadávky žalovaného priznanej v tomto súdnom konaní bude vyhlásením konkurzu zo zákona zastavené a je vysoko pravdepodobné, že po uspokojení financujúcej banky [REDAKOVANÉ] vo všeobecnej konkurznej podstate nezostane dostatok majetku na uspokojenie peňažnej pohľadávky žalobcu. Z listu vlastníctva [REDAKOVANÉ] pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ] vyplýva, že prakticky všetok nehnuteľný majetok žalovaného bol založený v prospech financujúcej banky, čo v spojení s hospodárskou situáciou žalovaného znižuje možnosť úspešného vymozenia žalobcovej pohľadávky v prípadnej exekúcii. Žalovaný v priebehu roku 2014 zriadil v prospech financujúcej banky ďalšie záložné práva, čo naznačuje, že žalovaný sa dostal do finančných ťažkostí a financujúca banka dospela k záveru, že uspokojenie je pohľadávok v budúcnosti je ohrozené.

51. V danom prípade žalobca podaným návrhom základné predpoklady na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia neosvedčil, keď sa domáhal jeho nariadenia z dôvodu obavy, že exekúcia bude ohrozená. Návrh žalobcu nebol osvedčený takými dôkazmi, z ktorých by vyplývalo úmyselné konanie žalovaného zbavovanie sa jeho majetku na úkor žalobcu ako jeho veriteľa. Vzhľadom na daný druh developerského projektu nie je možné za takéto konanie považovať ani rozpredaj bytov (resp. kroky k tomu smerujúce - inzercie), pri ktorom ide o bežný postup v danom segmente podnikania, ktorým dochádza k transformácii majetku, avšak ním nemusí dôjsť automaticky aj k zmenšeniu majetku dlžníka (to platí aj vo vzťahu k reklame ohľadom poskytovania zliav). Žalobca nepreukázal, že by žalovaný odpredával nehnuteľnosti pod ich skutočnú trhovú hodnotu. Iba samotné tvrdenia žalobcu o nepriaznivej finančnej situácii žalovaného (záporné vlastné imanie, generovanie straty, zriadenie ďalších záložných práv v prospech financujúcej banky), a jeho

úvahy o možných zámeroch žalovaného v súvislosti s účelom jeho založenia, samo osebe nemôžu byť dôvodom na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia v tejto veci. Odvolací súd dodáva, že výška pohľadávky bola spochybnená žalovaným z dôvodu väd diela ako aj z dôvodu započítania pohľadávok, čo bude predmetom konania vo veci samej, čo samo o sebe spochybňuje osvedčenie existencie pohľadávky ako jednej z predpokladov vydania zabezpečovacieho opatrenia.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je primerané skutočnosti, že ide o odôvodnenia rozhodnutia predbežnej povahy o zabezpečovacom opatrení, navyše je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na všetky skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre zriadenie sudcovského záložného práva, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti obavy z ohrozenia exekúcie, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením.

Pozornosti ústavného súdu neuniklo, že krajský súd v napadnutom uznesení uvádza aj druhy dôvod, pre ktorý bol návrh sťažovateľky zamietnutý a ktorý sťažovateľka vo svojej sťažnosti opomína, spočívajúci v neistom rozsahu uplatňovanej pohľadávky z dôvodu uplatnenia započítania pohľadávok žalovanou a uplatnenia práva na zľavu z ceny diela pre prítomnosť tvrdených väd diela. Na základe týchto skutočností krajský súd ustálil, že aj predbežné osvedčenie existencie finančnej pohľadávky v uplatnenom rozsahu je sporné, a teda jej existencia nebola osvedčená hodnoverne. Uvedená osvedčená výška uplatňovanej pohľadávky má potom nepochybne zásadný význam pre zisťovanie primeranosti rozsahu (prípadne zriadeného) záložného práva.

Existencia pohľadávky veriteľa a dôvodnosť obavy z ohrozenia exekúcie sú podmienky vydania zabezpečovacieho opatrenia, ktoré sú ustanovené kumulatívne [„Zabezpečovacím opatrením môže súd zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo na

iných majetkových hodnotách dlžníka na zabezpečenie peňažnej pohľadávky veriteľa, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.“ (§ 343 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pozn.)].

Ak teda krajský súd uviedol nedostatok v oboch podmienkach pre zriadenie záložného práva, pričom aj nesplnenie jednej z nich má za následok nemožnosť vyhovieť návrhu sťažovateľky, nemožno tvrdiť, že krajský súd nemal dostatok dôvodov k zamietnutiu predmetného zabezpečovacieho opatrenia, a to napriek tomu, že formulácia použitá v odôvodnení napadnutého uznesenia odvolacieho súdu („*Návrh žalobcu nebol osvedčený takými dôkazmi, z ktorých by vyplývalo úmyselné konanie žalovaného zbavovanie sa jeho majetku na úkor žalobcu...*“) nemá dostatočnú oporu v zákone vo forme takto ustanovenej podmienky, ako na to správne sťažovateľka poukazuje. Toto pochybenie však nemá podľa názoru ústavného súdu ústavnú intenzitu, keďže nezakladá vecnú nesprávnosť rozhodnutia, ktorou by došlo k nepripustnému zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, resp. jej práva na spravodlivý proces vo vzťahu k prístupu k navrhovanému zabezpečovaciemu opatreniu.

Na tomto základe ústavný súd zastáva názor, že neexistuje ústavne relevantný dôvod k tomu, aby do napadnutého rozhodnutia krajského súdu zasahoval, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje takú príčinnú súvislosť s namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohla viesť k záveru o vyslovení ich porušenia. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za potrebné poznamenať vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa odklonu od stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 17/01).

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu

Sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva vlastníť majetok a práva na jeho pokojné užívanie podľa čl. 20 ústavy a základného práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu. Porušenie označených práv hmotného charakteru sťažovateľka namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Ak za týchto okolností ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak nemožno reálne uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

V závere ústavný súd dodáva, že vzhľadom na to, že vyhodnotil sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú, bolo bez právneho významu posudzovať návrh na nariadenie dočasného opatrenia ústavným súdom formou odloženia vykonateľnosti napadnutého uznesenia.

Keďže sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017